

Kville L2020:10120, Tanums kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning av boplatz från stenålder

Annika Östlund

Kulturlandskapet rapporter 2021:7

**Kville L2020:10120, Tanums kommun,
Västra Götalands län
Arkeologisk förundersökning av boplats
från stenålder**

Annika Östlund

Administrativa uppgifter

Fastighet: Kville-Bräcke 2:3, Kville socken, Tanums kommun, Västra Götalands län

Länsstyrelsebeslut datum /dnr: 2021-03-09 / 431-4484-2021

Uppdragsnummer (Fornsök): 202100296

Uppdragsgivare: Werner Arkitekter AB

Fältarbetsperiod: 2021-05-25 - 2021-05-27

Projektnummer: 21041

Projektansvarig: Stig Swedberg

Fältansvarig: Annika Östlund

Övrig fältpersonal: Lisa Börjesson Liljas, Stig Swedberg

För personalens meriter hänvisas till Kulturlandskapets hemsida.

Underkonsulter: Tanums Maskinstation

Undersökningsområdets storlek: Cirka 5000 m²

Belägenhet i SWEREF 99 TM: Norr 6503286 m, Öst 285299 m

Höjd över havet: 20-25 meter

Digitalt dokumentationsmaterial: Mätfiler (ssf), fotografier (jpg), beskrivningar, fotolista (odt, ods).

Digitalt dokumentationsmaterial förvaltas av Kulturlandskapet.

Fynd: Har omhändertagits. Antal fyndposter: 3. Fynd förvaras hos Kulturlandskapet fram till fyndfördelning.

Tidigare fynd från samma fornlämning förvaras på Bohusläns museum.

Provmaterial: Markkemiprover förvaras hos Kulturlandskapet.

Kville L2020:10120, Tanums kommun, Västra Götalands län

Arkeologisk förundersökning av boplatser från stenålder

Kulturlandskapet rapporter 2021:7

© Kulturlandskapet 2021

Författare: Annika Östlund

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen.

Omslagsbild framsida: Lisa mäter in markkemiprover i schakt 3. Foto mot nordväst.

Bild baksida: Schakt 1 finrensat. Mest fynd kom närmast bergsklacken (som grejerna står på), och fynden blev påtagligt snabbt färre hitom stubbarna. Foto mot nordost.

Orienteringskarta: Framställd av Kulturlandskapet med data från Map Maker samt Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av uppdragsgivaren.

Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Kulturlandskapet med data från Lantmäteriet.

Upphovsrätt: Om inget annat anges enligt Creative Commons licens CC BY.

Redigering och layout: Andreas Hansen, Omland Form och Fotografi

Sökord: Bohuslän, flinta, redskapstillverkning, mellanneolitikum

Kulturlandskapet

Ekelidsvägen 5

457 40 FJÄLLBACKA

www.kulturland.se

kontakt@kulturland.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	
Syfte	7
Undersökningsområdet	7
Tidigare undersökningar	7
Metod	7
Förmedling	8
Undersökningsresultat	
Schakt	9
Provrutor	9
Anläggningar	14
Fynd	14
Analysresultat	15
Tolkning och vidare åtgärder	
Tolkning	16
Kunskapspotential	16
Pedagogisk potential	16
Utvärdering av undersökningsplanen	16
Förslag på vidare åtgärder	19
Lagstiftning	19
Källor	21
Bilagor	
1 Schakt	24
2 Provrutor	25
3 Fyndlista	26

Kville L2020:10120, Tanums kommun, Västra Götalands län Arkeologisk förundersökning av boplats från stenålder

Sammanfattning

Kulturlandskapet har på uppdrag av länsstyrelsen utfört en arkeologisk förundersökning av boplatsen L2020:10120.

Vid förundersökningen togs åtta schakt upp med grävmaskin. Schakt 1 togs upp i det enda torra partiet. Här framkom stora mängder flinta, varav en del bränd. I flintmaterialet finns också kärnfragment, en plattformskärna och fyra spånfragment varav ett från en cylinderkärna. Några skärvstenar framkom genast under förnan. Inga anläggningar kunde iakttagas. Däremot iaktogs ett tunt något mörkare lager genast under förnan i den del av schaktet som låg närmast berget.

Schakt 6 var mycket blött, med en undergrund av naturligt grus. En del fynd framkom, varav ett övrigt redskap i form av en liten atypisk borrarpet samt några skärvstenar. Även i detta schakt iaktogs ett tunt mörkare lager mellan förna och grus.

I schakt 2, 3 och 4 framkom sparsamt med fynd, och samtliga schakt var mycket vattensjuka. I schakt 5, 7 och 8 framkom inga fynd.

Två mindre provrutor togs upp i schakt 1 respektive 2. Materialet i ruta 1 i schakt 1 torrsållades, varvid en stor mängd flinta – inklusive stora mängder splitter, en mikrospånkärna och sex spånfragment – samt ett par brända ben framkom. Ruta 2 i schakt 2 fingerävdades med skralt resultat.

Totalt har 498 flintor samlats in. Sett till antal överväger splitter, där merparten framkom inom schakt 1. Flintmaterialet tyder på en datering av boplatsen till mellanneolitikum, även om

vissa aspekter i materialet ger intryck av att häröra från senmesolitikum. Det stora avfallsmaterialet tyder på tillverkning eller uppskärpning av redskap. Endast fyra kärnor och kärnfragment framkom. Med undantag för bergartsyxan som framkom vid utredningen, finns få redskap i fyndmaterialet; endast den atypiska borrarpeten. Inga anläggningar kunde iakttagas vid förundersökningen. Brända flintor och skärvsten bör dock betyda att anläggningar i form av härdar finns inom ytan. De tunna mörka lager som iaktogs i schakt 1 och 6 skulle kunna utgöra rester efter anläggningar.

Avgränsning av fornlämningen har skett baserat på fynd och topografi. Boplatsen omfattar nu det torra partiet kring schakt 1 där det stora flertalet fynd framkom, samt de schakt där redskap framkommit.

Kulturlandskapet anser att fornlämningen i första hand bör tillåtas kvarligga. Om detta inte är möjligt bör fornlämningen undersökas och dokumenteras i samband med borttagande.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Kulturmiljölagen (KML) och genom miljöbalkens (MB) generella hänsynsregler, där stor vikt läggs vid hänsyn till kulturlämningar och kulturmiljöer. Ansökan om ingrepp i lämningar lämnas till länsstyrelsen.

För fornlämningar gäller att de förutom själva lämningen även omges av ett så kallat fornlämningsområde. Fornlämningsområdet utgörs av ett så stort område på marken (eller sjöbotten) som behövs för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Fornlämningsområdets storlek avgörs av länsstyrelsen från fall till fall.

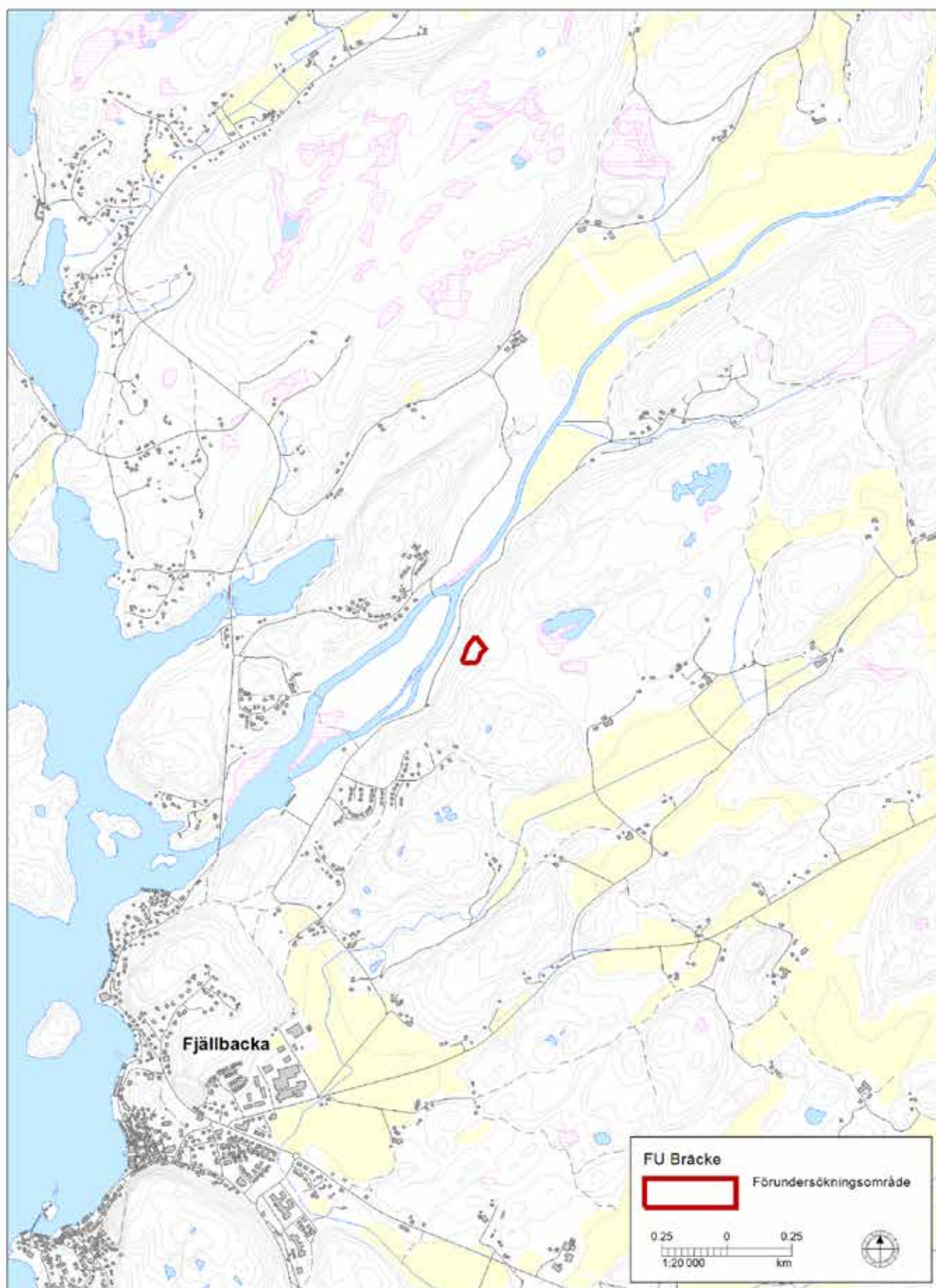

Illustration 1. Kartan visar förundersökningsområdet nordost om Fjällbacka. © Lantmäteriet.

Inledning

Syfte

Uppdragsgivaren arbetar med en detaljplan för ett nytt område med cirka 35–40 fritidshus inom Kville-Bräcke 2:3, Tanums kommun. Detaljplanen berör fornlämningen L2020:10120, en boplat. Kulturlandskapet har därför fått i uppdrag av länsstyrelsen att utföra en arkeologisk förundersökning av denna boplat.

Förundersökningens syfte är ge länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför provning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen ska fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara fornfynd. Resultaten ska kunna användas av undersökare för att bedöma och beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning. Resultaten ska också kunna användas i företagarens planering.

Beslut om arkeologisk förundersökning fattades enligt 2 kap. 13 och 14 §§ Kulturmiljölagen.

Undersökningsområdet

Boplaten L2020:10120 upptäcktes vid arkeologisk utredning 2020. Den ligger i norra delen av aktuellt planområde, på en mindre platå i en västvärd sluttning, omkring 20–25 meter över havet, *illustration 1*. Fornlämningen avgränsades då preliminärt till cirka 3 500 m², men bedömdes eventuellt fortsätta åt norr, utanför planområdet, samt åt öster.

Tidigare undersökningar

Hösten 2020 utförde Kulturlandskapet en arkeologisk utredning inom planområdet. Förutom boplaten L2020:10120 registrerades även två hägnader, ett gränsmärke samt två mindre stenbrott, samtliga övriga kulturhistoriska lämningar.¹

Vid utredning framkom slagen flinta samt en halv tjocknackig yxa i bergart inom boplatstytan. Höjden över havet, läget och fyndmaterialet bedömdes tyda på en datering till mellan-neolitikum. Merparten av flintan är av grövre

kvalitet och/eller patinerad. Inga anläggningar framkom, men i tre av schakten framkom en del bränd flinta, vilket tyder på att anläggningar i form av härdar borde finnas i detta parti. Undergrunden är sandig-grusig, och fynd och eventuella anläggningar kan förväntas relativt ytligt. Området har ej varit plöjt.

Vid tiden för brukandet av platsen har ytan varit strandbunden, samt belägen på en ö i ett skärgårdslandskap.

Metod

Förundersökningen genomfördes efter en period av blött väder. Detta ledde till att endast ett schakt togs upp i den centrala delen av området, detta för att undvika skador på lämningen. Istället koncentrerades schaktningen på att avgränsa fornlämningen.

Vid förundersökningen togs schakt upp med grävmaskin. Schaktningen syftade till att frilägga ytor så att eventuella anläggningar eller lager kunde ses, varför schakt togs upp med dubbel skopbredd (eller mer). Särskilt fokus lades på det parti där härdar kunde förväntas, *illustration 2*. I övrigt förlades schakten framför allt i fornlämningens ytterområden i syfte att avgränsa fornlämningen. Prover för markkemianalys har insamlats ur samtliga upptagna schakt.

I två schakt togs mindre provrutor upp. Materialet torrsållades i den ena och fingeräddes i den andra.

Schakt och rutor mättes in med RTK-GPS, beskrevs och fotograferades. Lagerföljden i schakt och rutor dokumenterades. Även prov mättes in med RTK-GPS. Arbetet dokumenterades löpande genom fotografering. Fältarbetet har utförts av Annika Östlund, Lisa Börjesson Liljas och Stig Swedberg.

Fynd hänförs till insamlingskontext, i detta fall schakt eller ruta. Samtliga fynd har tagits in. Efter bedömning har en del av dessa kasserats, övriga fyndfördelas. Fyndsortering och analys har utförts av Stig Swedberg, Annika Östlund och Andreas Toreld. Fynd av flinta har sorterats med stöd av *Sorteringsschema för flinta*.² Osteolo-

¹ Östlund m fl 2020

² Andersson m fl 1978

Illustration 2. Lisa har påbörjat ruta 1 i norra änden av schakt 1, och Jocke fortsätter ta upp schaktet i söder. Hinkar, jackor etc ligger på den lilla bergknallen sydost om schaktet. Foto mot norr.

gisk analys har utförts av Erik Vajking.

Avgränsning av fornlämningen har skett genom konstaterad förekomst/frånvaro av fynd.

Förmedling

Inga särskilda förmedlingsinsatser har utförts inom ramen för förundersökningen. Resultat och rapport publiceras på Kulturlandskapets hemsida.

Undersökningsresultat

Förundersökningen ägde rum i slutet av maj 2021, efter rikligt med regn. På grund av detta var marken nästan lika vattensjuk som vid utredningen i oktober 2020. Vid utredningen förlades schakten till de ytor som var något torrare. Vid förundersökningen var det därför i större utsträckning fuktigare ytor som undersöktes, *illustration 3*.

Schakt

Vid förundersökningen togs åtta schakt upp med en mindre grävmaskin, *illustration 4*. Schaktningen syftade till att frilägga ytor så att eventuella anläggningar eller lager kunde ses, varför schakt togs upp med dubbel skopbredd (eller mer, där så var möjligt). Särskilt fokus lades på det parti där härdar kunde förväntas, i anslutning till utredningsschakt 4 och 5. I övrigt förlades schakten framför allt i fornlämningens ytterområden i syfte att avgränsa fornlämningen. Schaktning och körning minimerades i de centrala områdena för att undvika att skada fornlämningen i det blöta skick marken befann sig i.

Schakt 1 togs upp i det parti där anläggningar förväntades, *illustration 5*. Stora mängder flinta, varav en del bränd, samt några skärvstenar framkom genast under förnan. Inga anläggningar kunde iakttagas. Däremot iakttoogs ett tunt något mörkare lager genast under förnan i den del av schaktet som låg närmast berget. För att undvika att skada lämningen rensades ytan för hand, och ingen ytterligare schaktning utfördes.

I schakt 2, 3 och 4 framkom sparsamt med fynd, och samtliga schakt var mycket vattensjuka. De bestod av torv och sten under förnan, och på grund av såväl sten som vatten var det svårt att gräva, *illustration 6*.

Även schakt 6 var mycket blött, men här bestod undergrunden av naturligt grus. En del fynd framkom, varav tre skärvstenar. Även i detta schakt iakttoogs ett tunt mörkare lager mellan förna och grus.

I schakt 5, 7 och 8 framkom inga fynd. De togs alla upp i den västra delen av fornlämningen, i den övre delen av slutningen ner mot älven.

Schakt 5 var lika blött som de övriga högre upp på platån, *illustration 7*, men schakt 7 och 8 var torra och undergrunden bestod av grå sand, *illustration 8 och 9*.

Beskrivning av samtliga schakt finns i *Bilaga 1*.

Provrutor

I två schakt (schakt 1 och 2) togs mindre provrutor upp, ruta 1 och 2. Materialet torrsållades i ruta 1 varvid en stor mängd flinta – inklusive stora mängder splitter – samt ett par brända ben framkom, *illustration 10*. Ruta 2 fingerävdades men endast en flinta framkom här. Schaktet var mycket blött och rutan vattenfylldes, *illustration 11*.

I övriga upptagna schakt togs inga rutor upp, då det antingen var alldeles för blött, eller för att det i övrigt inte framkom några fynd.

Beskrivning av rutorna finns i *Bilaga 2*.

Illustration 3. Schakt 4 bestod av torv på sten och var oerhört blött. Foto mot norr.

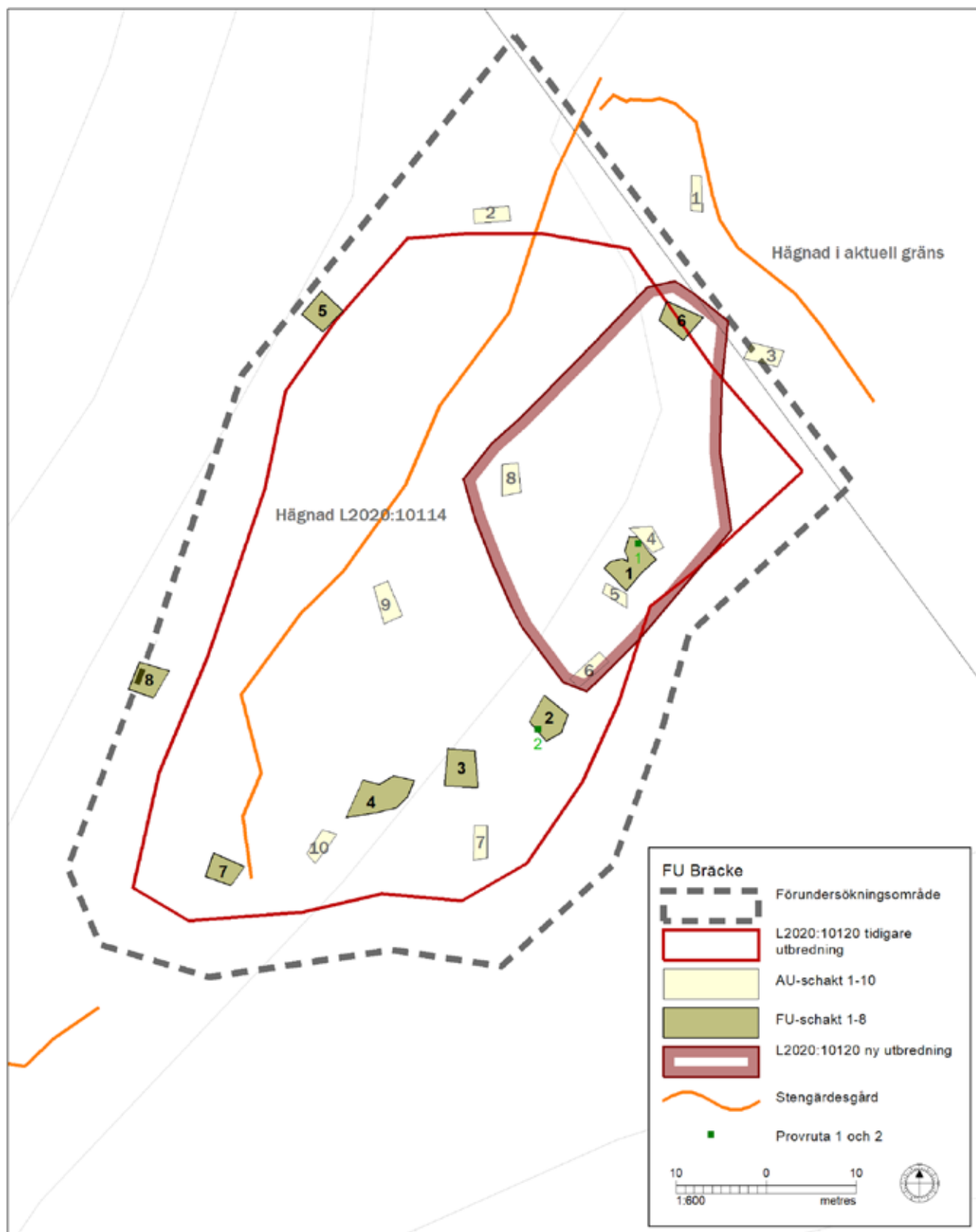

Illustration 4. Kartan visar de schakt som togs upp under förundersökningen. Även de schakt som togs upp under utredningen 2020 redovisas. Justerad utbredning av boplatsen L2020:10120 framgår. © Lantmäteriet.

Illustration 5. Schakt 1 efter finrensning. Ruta 1 döljer sig hitom stubben närmast i bild. De båda tumstockarna är 2 meter långa. AUschakt 4 kan anas i bildens nederkant. Foto mot söder.

Illustration 6. Avbaning pågår i schakt 2. I bakgrunden till höger syns Lisa vid ruta 1 i schakt 1. Foto mot norr.

Illustration 7. Schakt 5 togs upp i läge som påminde om ytan vid schakt 1, nedanför och intill en låg bergknalle. Schaktet var dock både blött och fyndtomt. Stig är på väg för att handrensa i schaktet. Foto mot söder.

Illustration 8. Schakt 7 togs upp nedanför berg och var förhållandevis torrt, men fyndtomt. Jocke väntar på att lägga igen. Schakt 8 tas upp på den lilla terrassen som syns i bakgrunden. Foto mot nordväst.

Illustration 9. Även schakt 8 togs upp nedanför berg, och var förhållandevis torrt med en undergrund av sand. Liksom schakt 7 var det fyndtomt. Schakt 7 syns inte men finns i bakgrunden centralt i bild, mot berget. Foto mot sydost.

Illustration 10. Ruta 1 var 50x50 cm stor och innehöll såväl stora stenar som rötter. Här sållade Lisa fram 300 flintor och två brända ben. Foto mot sydost.

Illustration 11. Ruta 2 togs upp i det parti av schakt 2 där de fåtaliga fynden framkom. På grund av blötan var det dock mycket svårt att gräva. Foto mot norr.

Tabell 1. Fynd

	S1	R1	S2	R2	S3	S4	S6	TOTALT
Övrigt redskap							1	1
Plattformskärna	1							1
Mikrospånkärna		1						1
Kärnfragment	2							2
Spån					1			1
Spånfragment	4	6						10
Avslag	29	26			2	1	7	65
Splitter	48	178			3		1	230
Övrig slagen	70	89	3	1	2	1	21	187
Avslag (kvarts)	1							1
Slipsten (granit)	1							1
Brända ben		2						2
TOTALT	156	302	3	1	8	2	30	502

Anläggningar

Inga anläggningar kunde iakttagas vid förundersökningen. Brända flintor och skärvsten bör dock betyda att anläggningar i form av härdar finns inom ytan.

De tunna mörka lager som iaktogs i schakt 1 och 6 skulle kunna utgöra rester efter något slags anläggningar. Det är också tänkbart att de kan

vara resultatet av exempelvis en försumpningsprocess. Noteras bör dock att schakt 1 togs upp i det enda riktigt torra partiet på ytan.

Fynd

Fynd av flinta framkom i schakt 1, 2, 3, 4 och 6, samt i provruta 1 och 2, *Tabell 1*. Störst mängd framkom i schakt 1 och ruta 1; 454 fynd av flinta

noterades här. Totalt har 498 flintor samlats in, med en sammanlagd vikt om drygt 1,5 kg. Sett till antal överväger splitter: 230 stycken har samlats in från schakt 1, 3 och 6. Merparten framkom dock i ruta 1 i schakt 1. Totalt 65 avslag samlades in, dessa framkom till största del i schakt 1 och ruta 1.

Endast ett övrigt redskap noterades, en atypisk borrarpet i schakt 6. Två kärnor och två kärnfragment framkom i schakt 1 och ruta 1.

Fynden kom i allmänhet genast under förnan, men en del framkom något djupare mellan stenar och i grus. I ruta 1 i schakt 1 framkom fynd så djupt som 0,2 meter under markytan, vilket indikerar att det här skulle kunna finnas mer omfattande fyndförande lager. Det är också tänkbart att fynden hamnat på ett större djup just här på grund av någon naturlig process, exempelvis en rotvälta.

Brända flintor framkom i schakt 1, 2 och 3. Endast ett fåtal lätt svallade flintor iakttogs, dessa framkom i schakt 1 och 6. Patinerad flinta framkom i schakt 1, 6 samt ruta 1.

Samtliga fynd har tagits in. Efter bedömning

har en del av dessa kasserats, övriga fyndfördes. Fyndlista framgår av *Bilaga 3*. Fynd från såväl utredning som förundersökning ligger till grund för avgränsningen av boplatsen.

Ett mindre antal skärviga stenar framkom i schakt 1 och 6, dessa har inte tagits med i fyndlistan.

Analysresultat

Markkemisk analys

Prover för markkemianalys insamlades i samtliga upptagna schakt. Någon analys av dessa utförs dock inte inom ramen för denna förundersökning. Proverna sparas och kan analyseras i samband med en eventuell undersökning.

Osteologisk analys

I provruta 1 framkom två benfragment. Båda är brända av högre grad (vitbränt). Brända ben bevaras bättre än obrända. Det minsta fragmentet går ej att artbestämma. Det lite större fragmentet är ett rörben, mest sannolikt från ett mellanstort däggdjur, fragmentet går dock ej att artbestämma. Inget av benen är från människa.

Tolkning och vidare åtgärder

Tolkning

Det flintmaterial som nu framkommit motsäger inte den tidigare antagna dateringen till mellan-neolitikum. Den mikrospånkärna D (fyndnummer 9) som framkom i ruta 1 är en hårt nyttjad cylindrisk kärna. Vissa aspekter i materialet, såsom förhållandet mellan avfallsmaterial och redskap samt flintans kvalitet, ger dock intryck av att härröra från senmesolitikum. Se tidsaxel längst bak i rapporten.

Det stora avfallsmaterialet tyder på tillverkning eller uppskärpning av redskap. Endast fyra kärnor och kärnfragment framkom. Med undantag för bergartsyxan som framkom vid utredningen, finns få redskap i fyndmaterialet. I schakt 6 framkom ett övrigt redskap i form av en atypisk borrarpet. Bränd flinta och skärvig sten indikerar att det har funnits eldstäder inom ytan. Platsen har sannolikt besökts mer tillfälligt.

Avgränsning av fornlämningen har skett baserat på fynd och topografi. Boplatsens utbredning har främst justerats i väster och söder, och omfattar nu det torra partiet kring schakt 1 där det stora flertalet fynd framkom, samt de schakt där redskap och bränd flinta framkommit, *illustration 12 och 13*. Inga av de schakt som tagits upp väster om hägnaden L2020:10114 har innehållit några fynd.

Kunskapspotential

Vid utredningen daterades boplatsen till mellan-neolitikum baserat på höjden över havet samt den slipade bergartsyxan. Det flintmaterial som nu framkommit motsäger inte detta, men vissa aspekter av materialet tyder på en möjlig datering till senmesolitikum. De mer centrala och intressanta delarna av fornlämningen ligger dock 24-26 meter över havet, vilket är väl lågt sett till känd kunskap om strandlinjeförskjutningen. Fyndmaterialet är också endast i mindre utsträckning svallat. En undersökning har därför potential att bidra med fördjupad kunskap kring strandförskjutningsförloppet i denna del av Bohuslän. I närområdet finns ytterligare stenåldersboplatser registrerade på liknande nivåer.

Dessa är emellertid endast undersökta i liten utsträckning.³

Pedagogisk potential

I det fall fornlämningen tillåts ligga kvar, kvarstår det vetenskapliga värdet tillsvidare. Då fornlämningen är av en typ som inte är synlig ovan mark, är det pedagogiska värdet ringa utan förkunskaper om det förhistoriska landskapet alternativt en tolkning av platsen. Granplanteringen i slänten ner mot den forntida havsviken försvårar i dagsläget ytterligare läsningen av platsen. Med förkunskaper eller tolkningshjälp utgör platsen dock ett fint och tydligt exempel på läget för en stenåldersboplat.

Utvärdering av undersökningsplanen

Förundersökningen genomfördes efter en period av blött väder. Totalt grävdes cirka 33 löpmeter, eller cirka 105 m², vilket motsvarar cirka 2 % av förundersökningsområdet. Inledningsvis planerades för fyra fältdagar; endast två gjordes. Vidare planerades för 20 schakt, men endast åtta togs upp. Att förundersökningen begränsades på detta vis kommer sig av de mycket blöta markförhållandena. Schaktningen avbröts när en tydlig avgränsning uppnåts, och samråd skedde med länsstyrelsen om resultaten i förhållande till förutsättningarna. Bedömningen görs att förundersökningen trots begränsningarna givit tillräckliga resultat.

I undersökningsplanen angavs att en meter-ruta skulle tas upp i varje upptaget schakt, och att rutan skulle förläggas till det parti som bedömdes som mest fyndrikt. Materialet skulle torrsällas i det fall det var möjligt, i annat fall skulle rutorna fingrävas. Samtliga fynd från dessa meterrutor skulle tas in. Syftet med detta var att erhålla ett representativt urval av fynd som möjliggjorde en spridningsanalys över ytan.

På grund av att området var väldigt vattensjukt, gjordes detta inte: Endast två mindre rutor togs upp, i schakt 1 och 2. Framströmmande vatten i flertalet schakt gjorde rutgrävande meningslöst. Schakt 1 var torrt, och i ruta 1 torr-

³ Kulturmiljöregistret samt Lindholm u. å. Se även Östlund m fl 2020.

Illustration 12. I förgrunden schakt 6, som förvisso var blött men där en del flinta och skärviga stenar framkom i övergången mellan förna och den grusiga undergrunden. I bakgrunden kan Annika anas. Hon står på bergknallen vid schakt 1. Foto mot söder.

Illustration 13. Utsikt mot centrala boplatstytan runt schakt 1. Foto mot nordost från området väster om schakt 3 och 4.

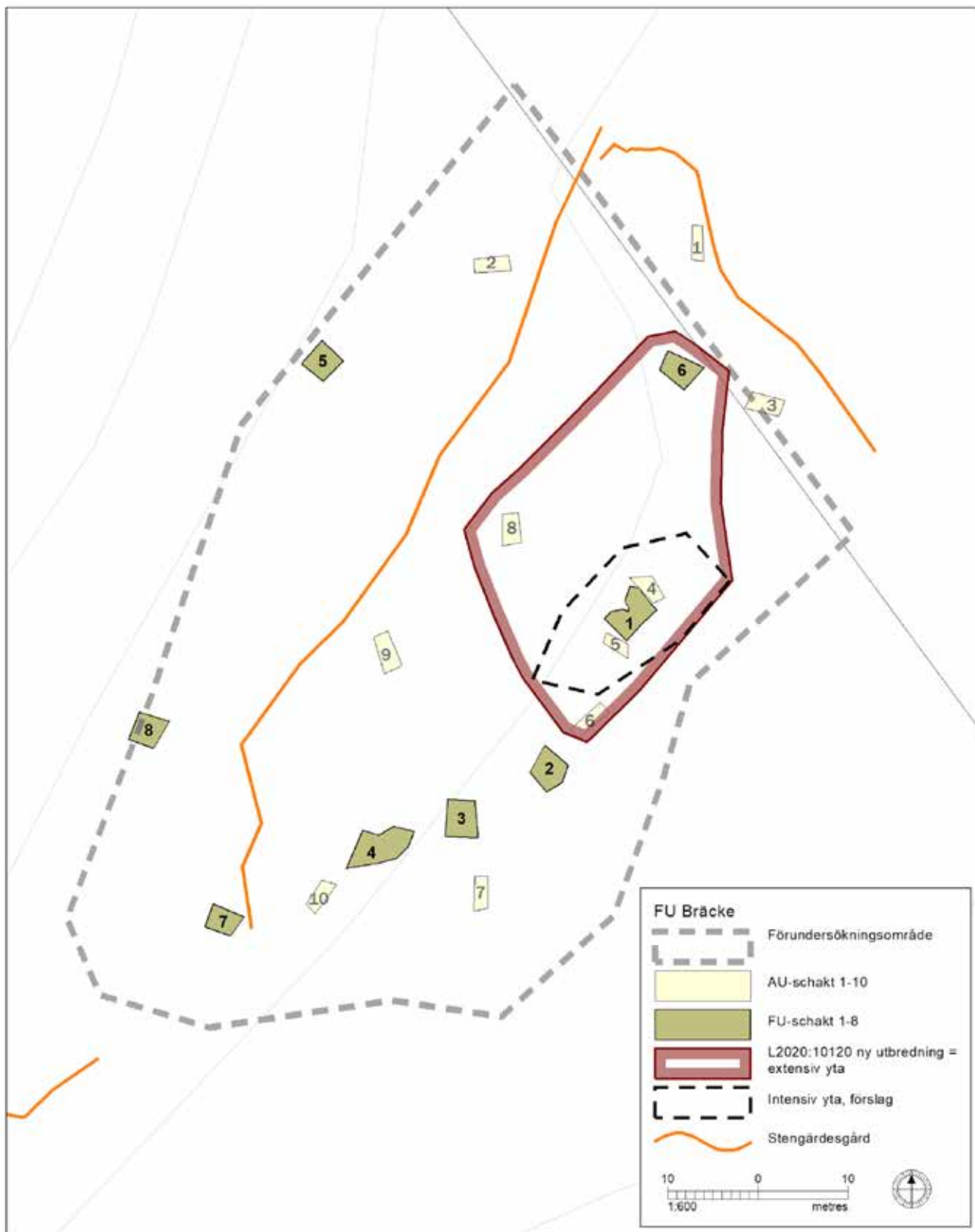

Illustration 14. Förslag på intensiv yta respektive extensiv yta vid en eventuell undersökning. En förutsättning är att fornlämningen undersöks under torra förhållanden. © Lantmäteriet.

sållades materialet med gott resultat. Schakt 2 däremot var mycket blött; här gjordes trots det försök att fingräva en ruta, dock med klen resultat. Därför togs beslutet att inte ta upp rutor i resterande schakt. Arbetet i resterande schakt avbröts på grund av framströmmande vatten, mycket sten, eller brist på fynd, och olika kombinationer av detta.

I undersökningsplanen angavs vidare att framkomna fynd från övriga delar av schakten – det vill säga inte från meterrutorna – skulle tas in i det fall de bedömdes vara av vetenskapligt intresse. I övrigt skulle framkomna fynd kvarlämnas i respektive schakt. På grund av blöta och kladdiga fältförhållanden har samtliga fynd tagits in för rengöring och bedömning.

Då inga tydliga anläggningar påträffades har vare sig vedartsanalys, ¹⁴C-datering eller makrofossilanalyser utförts. Markkemiproverna sparas och kan analyseras i samband med en eventuell undersökning, efter samråd med länsstyrelsen. Även de brända benen sparas; de är möjliga att ¹⁴C-datera om behov skulle uppstå.

Förslag på vidare åtgärder

Kulturlandskapet anser att fornlämningen i första hand bör tillåtas kvarligga. Om detta inte är möjligt att förena med exploateringsplanerna bör fornlämningen undersökas och dokumenteras i samband med borttagande. Den intressantaste delen av fornlämningen bör vara det torra partiet kring schakt 1, *illustration 14*. En förutsättning är dock att området undersöks vid torra förhållanden.

Vid en eventuell kommande undersökning kan frågeställningar och metod försöka fånga upp omfattningen av den brukade ytan. Här skulle förutom en fyndspredningsanalys i kombination med markkemiska analyser kunna vara en framkomlig väg. I Kulturlandskapets Kunskapsuppbyggnadsprogram⁴ diskuteras en demokratisk arkeologi, bland annat med hjälp av följande metodfrågor:

Arkeologi är till stor del materialstudier. Därför är det av vikt hur arkeologin behandlar fynd och fyndriktighet, men även söker data om fyndlösa

ytor (även en markkemianalys undersöker ett material). Den demokratiska utgångspunkten innebär i detta fall att tolkningen av fynden behöver kompletteras med andra datainsamlingsmetoder. Hur hanterar arkeologen olika boplatser med olika slags fynd och fyndfrekvens, och vad har fyndfrekvens och fyndsammansättning för relation till samhällsstruktur? Vad för slags fynd ger oss en fingervisning om att ett elitistiskt samhälle är för handen? Hur har samhället sett på sina materialresurser? Förekomst av uppskräpta flintredskap och lagade kärl kan ge information om tillgängliga resurser och synen på dessa.⁵

Och vidare:

Markkemisk analys är en metod som bör vara grundläggande i det arkeologiska undersökningsarbetet. Denna typ av analys har en demokratisk potential, som möjliggör att även fyndtomma ytor kan läsas och deras funktion diskuteras. Resultaten av markkemianalys kan till exempel visa på tendenser i boplatsens fördelning och därför i förlängningen hjälpa till med en tolkning av ett samhällssystem ur ett demokratiskt/ icke-demokratiskt perspektiv. Markkemianalys kan även hjälpa oss att förstå nedbrytningsprocesser och markbruk.⁶

Lagstiftning

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap i Kulturmiljölagen (KML) och genom miljöbalkens MB) generella hänsynsregler, där stor vikt läggs vid hänsyn till kulturlämningar och kulturmiljöer. Ansökan om ingrepp i lämningar lämnas till länsstyrelsen.

För fornlämningar gäller att de förutom själva lämningen även omges av ett så kallat fornlämningsområde. Fornlämningsområdet utgörs av ett så stort område på marken (eller sjöbotten) som behövs för att bevara fornlämningen och ge den tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Fornlämningsområdets storlek avgörs av länsstyrelsen från fall till fall.

KML syftar till att skydda och vårda kultur-

⁴ Kulturlandskapet 2016

⁵ Kulturlandskapet 2016 s 15-16

⁶ Kulturlandskapet 2016 s 16

miljöer. Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön (KML kap 1).

Inom begreppet miljö i miljöbalken ryms även kulturmiljö. MB's hänsynsregler ställer krav på att undvika skador på områden och miljöer som innehåller kulturvärden (MB kap 1). Även övriga kulturhistoriska lämningar omfattas av det generella skydd för kulturmiljön som ges i MB. MB ger också möjlighet att ställa krav på att en verksamhetsutövare ska utföra kompensationsåtgärder för eventuell skada som uppstår (MB kap 2). En arkeologisk undersökning enligt KML är inte att betrakta som en kompensationsåtgärd i lagens mening.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina; Rex Svensson, Karin; Wigforss, Johan	1978	"Sorteringsschema för flinta." <i>Fyndrapporter</i> 1978. Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei undersökningar.
Kulturlandskapet	2016	Arkeologiskt kunskapsbyggnadsprogram 2016. Kulturlandskapet rapporter 2016:6.
Lindholm, Kristina	u. å.	<i>Arkeologisk förundersökning av Raä 629, 630 och 1185 inom Åsleröd 3:3, Kville sn i Tanums kommun.</i> Bohusläns museum.
Östlund, Annika & Gerdin, Valdemar	2020	<i>Bräcke 2:3, Kville socken, Tanums kommun, Västra Götalands län. Arkeologisk utredning. Neolitisk boplats samt sentida lämningar.</i> Kulturlandskapet rapporter 2020:16.

Digitala källor

Kulturmiljöregistret	KMR, Fornsök, https://app.raa.se/open/fornsok/
----------------------	---

Bilagor

1 Schakt

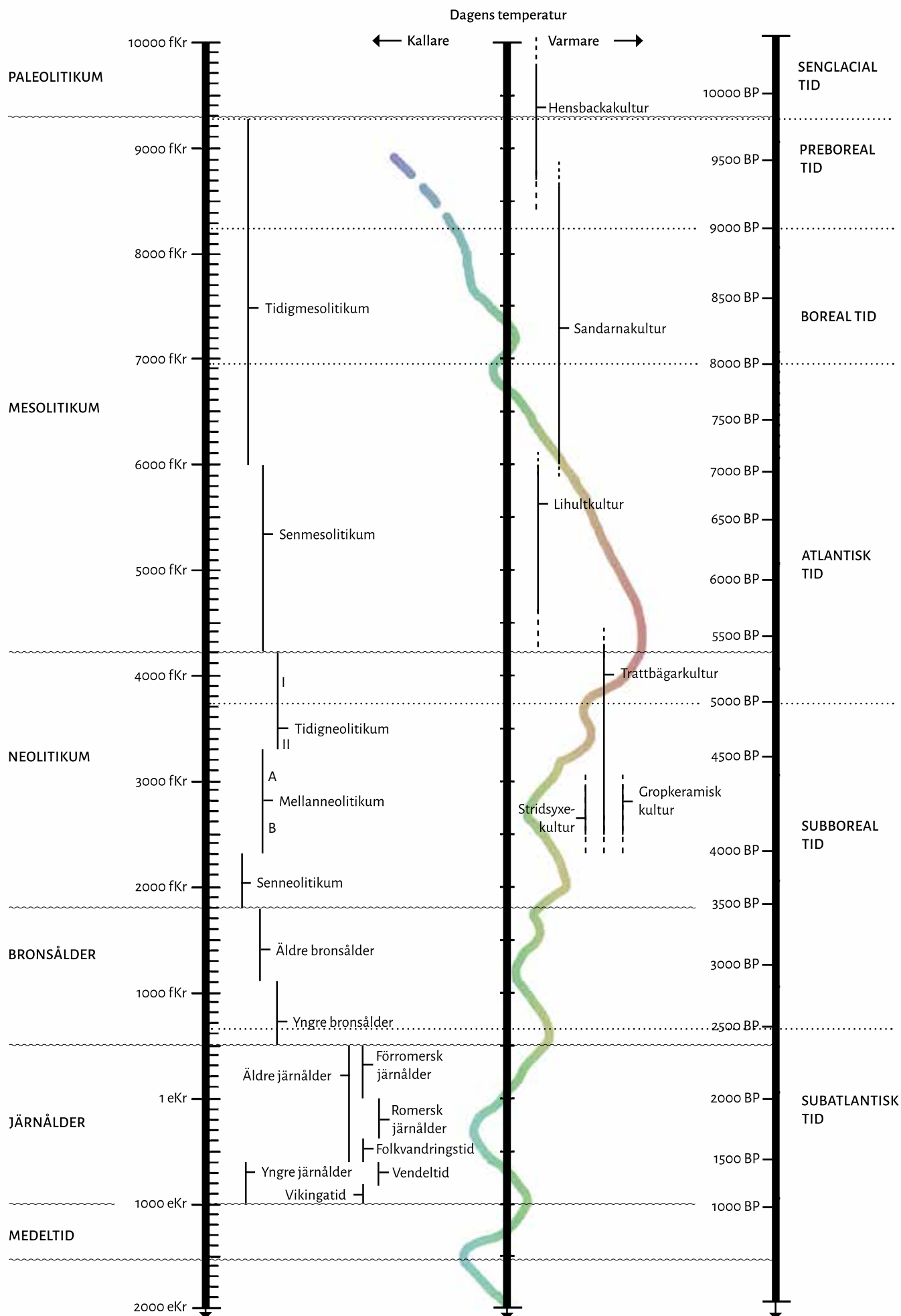
2 Provrutor

3 Fynd

Schakt nr	Längd (m)	Bredd (m)	Orientering	Minsta dj (m)	Största dj (m)	Lager	Anl.	Fynd	Prov	Kommentar
1	5	4	NO-SV	0,04	0,07	0-0,6 förna o torv, därunder ngt sandig humus.	-	Ja	Ja	Mkt flinta, skörbrända stenar, br ben. Ruta 1 i NO delen. Endast avtorvat o finrensat. Torrt.
2	3,5	3	NNO-SSV	0,03	0,15	0-0,05/0,10 förna o torv, därunder humus m ngt sand samt sten. Berg i N delen, 0,1 m under my.	-	Ja	Ja	Rinnande vatten, svårgrävt. Ruta 2 i S delen.
3	4	3,5	N-S	0,05	0,3	0-0,0,05 förna, därunder torv som övergår i humus. Mkt stenar.	-	Ja	Ja	Mkt blött. Ej grävt i bott. Ej ruta pga vatten. Splitter o avslag. Viss skärvig sten. I NO hörn flera flintor, avslag.
4	7	3	NO-SV	0,05	0,3	0-0,12 förna, därunder torv. Mellan stenarna inslag av grus el grusig sand. Mkt sten.	-	Ja	Ja	Mkt blött. 1 övr flinta. Ingen ruta pga vatten, sten o inga fynd.
5	3,5	3	NO-SV	0,04	0,3	0-0,1 förna, därunder torv eller ljusbrun/rödbrun silt. Mkt rötter, sten.	-	-	Ja	Rinnande vatten. Nedanför liten bergsklack. Ingen ruta pga svårgrävt.
6	3,5	3	OSO-VSV	0,08	0,15	0-0,09 förna, 0,09-0,12 mörkbrun/svart torvig el ngt siltig humus, därunder naturgrus. En del sten.	-	Ja	Ja	Flinta. 3 skärvtstenar. Fynd mest i SO o O. Det tunna humösa lagret mest spännande i SO. Ingen ruta pga vatten.
7	3,5	2,5	NV-SO	0,15	0,3	0-0,3 förna och sten, därunder grå sand och sten. Trol/möj berg under.	-	-	Ja	Ingen ruta pga inga fynd. I sluttning.
8	3,5	3	N-S	0,1	0,2	0-0,1 förna, därunder grå sand. En del stenar.	-	-	Ja	Ingen ruta pga inga fynd. Liten avsats nedanför berg i dagen.

Ruta nr	Längd (m)	Bredd (m)	Minsta dj (m)	Största dj (m)	Lager	Anl	Fynd	Prov	Möh	Kommentar
1	0,5	0,5	0	0,2	0-0,02 förna, ställvis ytliga stora rötter, 0,02-0,17 svart sandig humus, 0,17-0,2 grusigt stenlager, därunder sluttande sten, stenar eller kompakt grus och sten.	-	Ja	-	24,4	I N änden av S1. N del, NO hörn sluttande (åt SV) sten. Sällad. Mkt flinta.
2	0,5	0,5	0,12	0,17	Sandig humus. Stenar.	-	Ja	-	22	Oerhört blött och kladdigt. Ett avslag. I SV kanten av S2. Ej sällad.

Fyndlista. Fastighet Kville-Bräcke 2:3, L2020:10120, Kville socken, Tanum kommun, Västra Götalands län. Projekt nr 21041 AFU.									
Fynd nr	Material	Sakord	Undertyp	Hemvist	Antal	Vikt (g)	Kommentar	Fyndstatus	Patinerad
1	Granit	Slipsten	S1	1	1	3178	Grovkornig, högt kvartsinslag. Ev slipsten, saknar tydliga slippår men har mkt slät yta på ena sidan	Ej tillvaratagen	-
2	Flinta	Plattforms kärna	F	S1	1	235		Ej tillvaratagen	nej
3	Flinta	Kärnfragment	S1	S1	2	57	Varav 1 patinerad	Ej tillvaratagen	nej
4	Flinta	Kort spånfragm	S1	S1	4	6,4	Varav 3 brända och 4 patinerade. 1 fr cylinderkärna	Tillvaratagen	ja
5	Flinta	Avslag	S1	S1	29	147	Varav 8 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
6	Flinta	Splitter	S1	S1	48	6,2	Varav 5 brända och 15 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
7	Flinta	Övrig slagen	S1	S1	70	434	Varav 30 brända. 3 svallade och 35 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
8	Kvartsit	Avslag	S1	S1	1	5,5	Möjligt avslag	Ej tillvaratagen	nej
9	Flinta	Mikrospån kärna	D	R1	1	0,9	Hårt nyttjad cylindrisk kärna. patinerad	Tillvaratagen	ja
10	Flinta	Kort spånfragm	R1	R1	6	8,3	Varav 1 möjligen från tvärpilstillverkning och 4 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
11	Flinta	Avslag	R1	R1	26	84	Varav 8 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
12	Flinta	Splitter	R1	R1	178	10	Varav 28 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
13	Flinta	Övrig slagen	R1	R1	89	83	Varav 7 brända och 17 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
14	Flinta	Övrig slagen	S2	S2	3	12	1 troligt avslag. 2 brända	Ej tillvaratagen	nej
15	Flinta	Övrig slagen	R2	R2	1	16	Frostsprängd (bränd?)	Ej tillvaratagen	nej
16	Flinta	Spån	S3	S3	1	1,5	Atypiskt. Saknar plattform	Ej tillvaratagen	nej
17	Flinta	Avslag	S3	S3	2	6,6		Ej tillvaratagen	nej
18	Flinta	Splitter	S3	S3	3	0,2	Varav 1 bränd	Ej tillvaratagen	nej
19	Flinta	Övrig slagen	S3	S3	2	8,4	Från samma stycke som fynd 16 (spån)	Ej tillvaratagen	nej
20	Flinta	Avslag	S4	S4	1	80	Stort avslag av grovkornig flinta	Ej tillvaratagen	nej
21	Flinta	Övrig slagen	S4	S4	1	90		Ej tillvaratagen	nej
22	Flinta	Övrigt redskap	S6	S6	1	7,9	Liten borrarbets tillhuggen efter patinering	Tillvaratagen	ja
23	Flinta	Avslag	S6	S6	7	47	Varav 2 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
24	Flinta	Splitter	S6	S6	1	0,1		Ej tillvaratagen	ja
25	Flinta	Övrig slagen	S6	S6	21	207	Varav 6 svallade och 6 patinerade	Ej tillvaratagen	ja
26	Ben	Brända ben	R1	R1	2	0,4	Två fragment, vitbrända. Ej ben från människa. Går ej att artbestämma. Det lite större fragmentet är ett rörben, sannolikt från mellanstort däggdjur.	Ej tillvaratagen	-

Kville L2020:10120, Tanums kommun, Västra Götalands län
Arkeologisk förundersökning av boplats från stenålder

Kulturlandskapet har utfört en förundersökning av boplatsen L2020:10120. Inom en begränsad yta hittades stora mängder flinta i form av bland annat avslag och splitter, ett par brända ben och skärviga stenar. Fyndmaterialet, läget och höjden över havet tyder på en datering till mellanneolitikum.

www.kulturland.se